

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ЮСТИЦІЇ В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ**

**Відділ правової роботи, правової
освіти, реєстрації нормативно-
правових актів та систематизації**

**МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
«ЗАХИСТ АВТОРСЬКОГО ПРАВА»**

**Івано-Франківськ
2013 рік**

Головне управління юстиції в Івано-Франківській області

Методичні рекомендації розроблені для використання в роботі органами державної влади, державними підприємствами, установами, організаціями та державними господарськими об'єднаннями

Упорядник:

Шумська К.І. – головний спеціаліст відділу правової роботи, правової освіти, реєстрації нормативно-правових актів та систематизації Головного управління юстиції в Івано-Франківській області

Відповідальний за випуск:

Саведчук Н.З – начальник відділу правової роботи, правової освіти, реєстрації нормативно-правових актів та систематизації Головного управління юстиції в Івано-Франківській області

ЗМІСТ

<i>ВСТУП</i>	4
<i>1. Нормативно-правове регулювання</i>	5
<i>2. Об'єкти авторського права</i>	6
<i>3. Поняття захисту авторського права та його форми</i>	7
<i>4. В яких випадках авторське право підлягає захисту?</i>	8
<i>5. Права автора у випадку порушення авторського права</i>	9
<i>6. Що слід враховувати, звертаючись до суду за захистом свого авторського права?</i>	10

ВСТУП

Авторське право - набір виключних прав, які дозволяють авторам літературних, мистецьких та наукових творів отримати соціальні блага від результатів своєї творчої діяльності. Авторське право історично виникло внаслідок потреби захистити права авторів літературних творів та творів мистецтва; нині авторське право поширюється фактично на будь-які результати творчої діяльності, включаючи комп'ютерні програми, бази даних, фільми, фотографії і скульптури, архітектурні проекти, рекламні проспекти, карти і технічні креслення.

Авторське право є ключовою галуззю права інтелектуальної власності; воно призначене захищати лише зовнішню форму вираження об'єкта (твір, малюнок, збірник, фотографія та інше), тобто їхнє «матеріальне втілення». Авторське право не може використовуватись для захисту абстрактних ідей, концепцій, фактів, стилів та технік, що можуть бути використані у творі.

1. Нормативно-правове регулювання

Питання захисту особистих немайнових і майнових прав авторів, зокрема, зазначені в:

- ✓ Цивільному кодексі України від 16.01.2003 № 435-IV;
- ✓ Цивільному процесуальному кодексі України від 18.03.2004 № 1618-IV;
- ✓ Законі України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 № 3792-
XII;
- ✓ Законі України «Про судовий збір» від 08.07.2011 № 3674-VI;
- ✓ Законі України «Про наукову та науково-технічну експертизу» від 10.02.1995
№ 51/95-ВР;
- ✓ Всесвітній (Женевській) конвенції про авторське право (1952 рік);
- ✓ Бернській конвенції про охорону літературних та художніх творів (1886 рік);
- ✓ Постанові Пленуму Верховного Суду України «Про застосування судами норм
законодавства у справах про захист авторського права і суміжних прав» від 04.06.2010
№ 5.

2. Об'єкти авторського права

Об'єктами авторського права є твори, а саме:

✓ літературні та художні твори, зокрема: романи, поеми, статті та інші письмові твори; лекції, промови, проповіді та інші усні твори; драматичні, музично-драматичні твори, пантоміми, хореографічні, інші сценічні твори; музичні твори (з текстом або без тексту); аудіовізуальні твори; твори живопису, архітектури, скульптури та графіки; фотографічні твори; твори ужиткового мистецтва; ілюстрації, карти, плани, ескізи і пластичні твори, що стосуються географії, топографії, архітектури або науки; переклади, адаптації, аранжування та інші переробки літературних або художніх творів; збірники творів, якщо вони за добором або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності;

✓ комп'ютерні програми;

✓ компіляції даних (бази даних), якщо вони за добором або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності;

✓ інші твори.

Твори є об'єктами авторського права без виконання будь-яких формальностей щодо них та незалежно від їх завершеності, призначення, цінності тощо, а також способу чи форми їх вираження.

3. Поняття захисту авторського права та його форми

Захист авторського права — одна з важливих категорій теорії цивільного та цивільно-процесуального права. Під захистом авторських прав слід розуміти передбачені законом заходи із їх визнання, припинення їх порушення, застосування до правопорушників заходів юридичної відповідальності. Захист особистих немайнових і майнових прав суб'єктів авторського права здійснюється в порядку, встановленому адміністративним, цивільним і кримінальним законодавством.

Існують дві форми захисту авторського права, а саме — юрисдикційна та неюрисдикційна.

Юрисдикційна форма захисту — це діяльність уповноважених державних органів по захисту порушених чи оспорюваних суб'єктивних авторських прав. Її суть виражається в тому, що особа, права та законні інтереси якої порушені неправомірними діями, звертається за захистом до державного органу, що уповноважений здійснити відповідні заходи для відновлення порушеного права і зупинення правопорушення. В рамках юрисдикційного захисту виділяють також загальний та спеціальний порядок захисту порушених прав. За загальним правилом захист авторських прав здійснюється в судовому порядку. Основна маса цивільно-правових спорів з питань авторського права розглядається судами. Спеціальним порядком захисту авторських прав треба визнати адміністративний порядок їх захисту, він застосовується у вигляді винятку з загального правила в адміністративному порядку, тобто способом захисту є скарга у відповідний державний орган подана особою, права та законні інтереси якої порушені.

Неюрисдикційна форма захисту — передбачає дії юридичних і фізичних осіб із захисту своїх авторських прав на твір, які здійснюються ними самостійно без звертань в державні або інші компетентні органи. При цьому маються на увазі лише законні способи захисту, наприклад сповіщення порушника про існування авторських прав і пропозицію вирішити спір шляхом переговорів.

Вибір форми захисту прав (юрисдикційна чи не юрисдикційна) та конкретного способу захисту з урахуванням усіх обставин справи залежать як від змісту суб'єктивного права, що підлягає захисту, так і від ступеня небезпеки такого порушення.

4. В яких випадках авторське право підлягає захисту?

Авторське право підлягає захисту у випадках:

- ✓ вчинення будь-якою особою дій, які порушують особисті немайнові права суб'єктів авторського права (див. ст. 14, 15, 21-25, 38-43 Закону України «Про авторське право і суміжні права»);
- ✓ піратства — опублікування, відтворення, ввезення на митну територію України, вивезення з митної території України і розповсюдження контрафактних примірників творів;
- ✓ плагіату — оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору;
- ✓ ввезення на митну територію України без дозволу осіб, які мають авторське право, примірників творів;
- ✓ вчинення дій, що створюють загрозу порушення авторського права;
- ✓ вчинення будь-яких дій для свідомого обходу технічних засобів захисту авторського права, зокрема виготовлення, розповсюдження, ввезення з метою розповсюдження і застосування засобів для такого обходу;
- ✓ підроблення, зміни чи вилучення інформації, зокрема в електронній формі, про управління правами без дозволу суб'єктів авторського права чи особи, яка здійснює таке управління;
- ✓ розповсюдження, ввезення на митну територію України з метою розповсюдження об'єктів авторського права, з яких без дозволу суб'єктів авторського права вилучена чи змінена інформація про управління правами, зокрема в електронній формі.

5. Права автора у випадку порушення авторського права

- ✓ вимагати визнання та поновлення своїх прав, у тому числі забороняти дії, що порушують авторське право чи створюють загрозу його порушення;
- ✓ звертатися до суду з позовом про поновлення порушених прав та (або) припинення дій, що порушують авторське право чи створюють загрозу його порушення;
- ✓ подавати позови про відшкодування моральної (немайнової) шкоди;
- ✓ подавати позови про відшкодування збитків (матеріальної шкоди), включаючи упущену вигоду, або стягнення доходу, отриманого порушником внаслідок порушення ним авторського права, або виплату компенсацій (у розмірі від 10 до 50000 мінімальних заробітних плат);
- ✓ вимагати припинення підготовчих дій до порушення авторського права, у тому числі призупинення митних процедур, якщо є підозра, що можуть бути пропущені на митну територію України чи з її митної території контрафактні примірники творів, засоби обходу технічних засобів захисту, в порядку, передбаченому Митним кодексом України;
- ✓ брати участь в інспектуванні виробничих приміщень, складів, технологічних процесів і господарських операцій, пов'язаних з виготовленням примірників творів, щодо яких є підстави для підозри про порушення чи загрозу порушення авторського права, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;
- ✓ вимагати, в тому числі у судовому порядку, публікації в засобах масової інформації даних про допущені порушення авторського права та судові рішення щодо цих порушень;
- ✓ вимагати від осіб, які порушують авторське право позивача, надання інформації про третіх осіб, задіяних у виробництві та розповсюдженні контрафактних примірників творів, а також засобів обходу технічних засобів захисту, та про канали їх розповсюдження;
- ✓ вимагати прийняття інших передбачених законодавством заходів, пов'язаних із захистом авторського права.

6. Що слід враховувати, звертаючись до суду за захистом свого авторського права?

✓ Строк позовної давності у справах про захист авторського права становить 3 роки з моменту, коли Ви дізналися або могли дізнатися про порушення цього права. Це обмеження не поширюється на вимоги про захист особистого немайнового права та випадки, коли строк позовної давності було пропущено з поважних причин (наприклад, хвороба).

✓ Звертаючись до суду, потрібно підготувати такі документи: позовну заяву; довіреність на ведення справи у суді (якщо Ваші інтереси представляє представник); квитанцію про сплату судового збору (якщо Ви не маєте права на звільнення від його сплати); показання свідків, речові, письмові та інші докази.